

Begeleiding van een kind met *selectief mutisme*

Enkele belangrijke handvaten

u vriendelijk aangeboden door

Mevr. Els Grammens (stottertherapeut)

& Mevr. Goedele Vandewalle (psychotherapeut)

Als spreken niet ***VANZELFsprekend*** is

- wat is selectief mutisme
- aanleg en oorzaken
- onderzoek
- behandeling

*Niet durven spreken
is niet hetzelfde als
niets te zeggen hebben*

...

Zwijgen is zilver

Spreken is goud ...

Wat is selectief mutisme?

- een complexe **angststoornis, extreme spreekangst**.
 - Zwijgen = praten vermijden (angst voor fouten, kritiek, ... perfectionisme)
 - Dit wordt een gewoonte → **ANGST** ↗
- komt voor bij ongeveer 7 per 1 .000 kinderen
 - Meer meisjes dan jongens
 - Soms erfelijke aanleg
- **spreken** alleen in een bekende **omgeving** tegen **gezinsleden** of andere naasten
- praten in bepaalde **situaties waarin ze zich op hun gemak, veilig en ontspannen voelen**.
- **onvermogen te praten in verschillende sociale omstandigheden**.
 - o.a. op school zorgt dit voor problemen en beperkingen
- Het komt ook nog voor op volwassen leeftijd, maar daar is het niet zo uitgesproken.

- ❖ Aanleg voor angst
- ❖ Angst voor spreken
oorzaken → perfectionisme, faalangst
- ❖ Soms zichtbaar :
niet kijken, niet bewegen, bevriezen, opspannen spieren
(vb. de schouders), ...
- ❖ Soms niet zichtbaar:
communicatie zonder te spreken (non-verbaal):
ja/nee knikken, aanwijzen, opschrijven, zwaaien, ...

Selectief mutisme \neq verlegenheid

- Verlegenheid = een persoonlijkheidskenmerk
 - Een rem om afstanden te overbruggen, dingen te durven
 - Iedereen is het wel eens in een bepaalde situatie
 - Is een normaal onderdeel van het mens-zijn
 - Gaat meestal over als je gewend raakt aan nieuwe omgeving, ritme, ...
- Selectief mutisme = angststoornis, een blokkade
- wel WILLEN praten en meewerken (vinger opsteken in de klas)
 - maar het niet DURVEN en KUNNEN

Onderzoek door een multidisciplinair team

Kinderpsychiater, psycholoog, logopedist

➤ HOE?

- ✓ Gesprekken
- ✓ Vragenlijsten
- ✓ Observatie (klas)
- ✓ Spel en oefeningen

➤ WAT?

- ✓ Sterktes en zwaktes in ontwikkeling (bewegen, sociaal, gevoelsmatig, schools, ...)
- ✓ Taalkennis (woordenschat, begrijpen)
- ✓ Spreekgedrag (waar? tegen wie?)
- ✓ Andere problemen of angsten?

➤ OUDERS

- ✓ recht op onderzoeksverslag ifv vermijden herhaling en nodig voor behandeling

BEHANDELING

- *Cognitieve gedragstherapeuten voor kinderen*
- *Logopedisten – stottertherapeuten*
- *Centra geestelijke gezondheidszorg voor kinderen*



ook buiten het therapielokaal (zich willen verplaatsen)

Kinderen overal leren durven praten

Begeleiding van ouders en leerkracht is essentieel

COGNITIEVE GEDRAGSTHERAPIE + BEGELEIDING VAN OUDERS EN SCHOOL

- *Start op jonge leeftijd = kans op succes groter*
- *Duur: wekelijks 1 à 2 schooljaren*
- *Durven praten tegen*
Therapeut → klasgenootjes → klasleerkracht/ zorgleerkracht ...
eerst buiten klas → in de klas



ZELFVERTROUWEN VERSTERKEN:
angst leren begrijpen en leren hoe ermee om te gaan

- ***Normaliseren:***

ik weet dat je al goed kan praten en dat praten op school moeilijk voor je is, dat hebben wel meer kinderen.

Al die kinderen helpen we om te durven spreken net zoals ik dat ook met jou ga doen.

- ***Muizenstapjes:***

we gaan samen op school oefenen met heel makkelijke spelletjes en oefeningen die steeds een beetje moeilijker worden.

We doen geen dingen die te spannend zijn.

Je moet niet meteen praten, we leren in heel kleine stapjes.

**ZELFVERTROUWEN VERSTERKEN:
angst leren begrijpen en leren hoe ermee om te gaan (vervolg)**

- ***Dapper denken en dapper doen:***
als je dingen doet waar je een beetje bang voor bent
en je probeert het toch dan **word je dapper**.
Je wordt dapperder als je nieuwe dingen probeert en oefent.
- ***Positieve en werkelijke gedachten leren over zichzelf en anderen:***
kinderen denken soms te veel aan wat ze *niet durven*
dat noemen we *donder-denken*.
Jij zal leren dapper-denken,
denken aan dingen die je wel al durft en die je al goed kan.

Verschillende delen van de behandeling

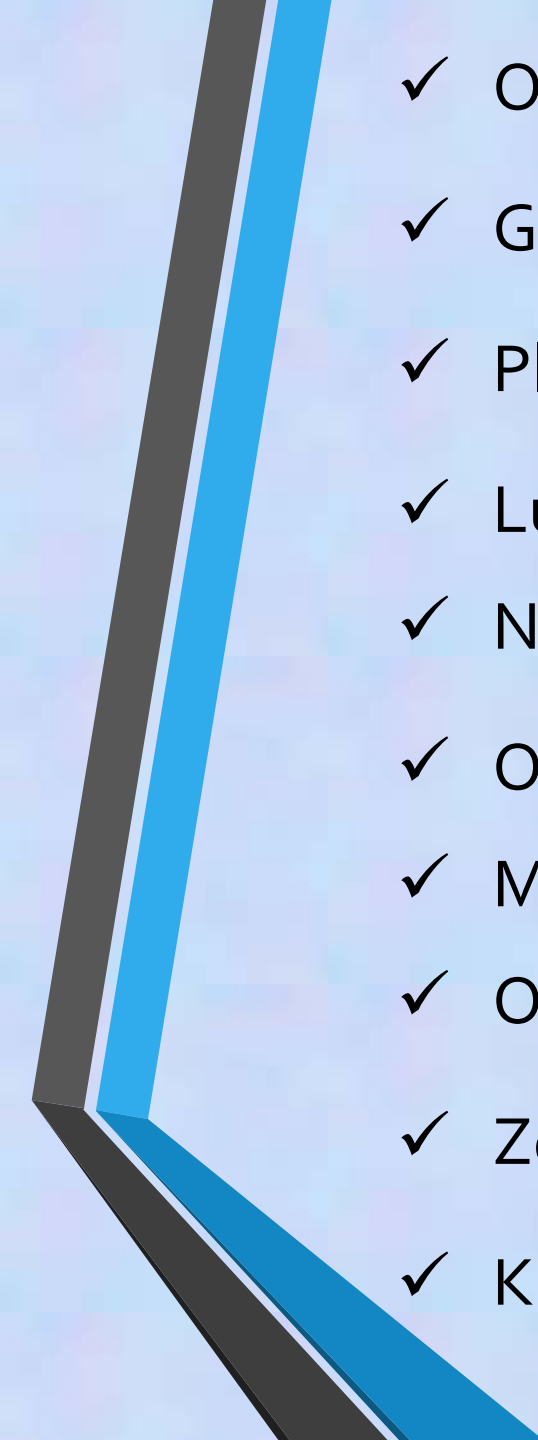
- ZELFVERTROUWEN VERSTERKEN (zie hiervoor)
- ONTSPANNINGSOEFENINGEN
 - « we leren ontspannen, dan word je rustig.
Als je rustig bent, durf je meer omdat je je goed voelt »
- LEUKE SFEER, humor, plezier beleven
- DURF om te SPREKEN aanleren:
 - niet verbaal spel → geluiden → woorden → zin
vb. Blaasspelletjes
 - als een stap niet lukt → terugkeren (makkelijker)
 - als een stap lukt → compliment + beloning → een stapje hoger (moeilijker)

OUDER ALS CO-THERAPEUT

- ✓ Kennis = sterk in je schoenen
 - > uitleg over selectief mutisme en angststoornissen
 - > uitleg over het therapieplan en de vorderingen
- ✓ Goed model bieden
- ✓ Informeren omgeving (vb bij uitstappen of reisjes)
- ✓ Blijf in alle omstandigheden rustig en beheerst
- ✓ Geef aandacht aan de boodschap van het kind, niet de manier waarop
- ✓ Bied alternatieven als het kind bepaalde dingen niet durft
- ✓ In de klas kan klasgenoot of symbolenkaarten helpen in het begin

*zwaaien i.p.v.
"hallo" of
"dank je wel" zeggen*

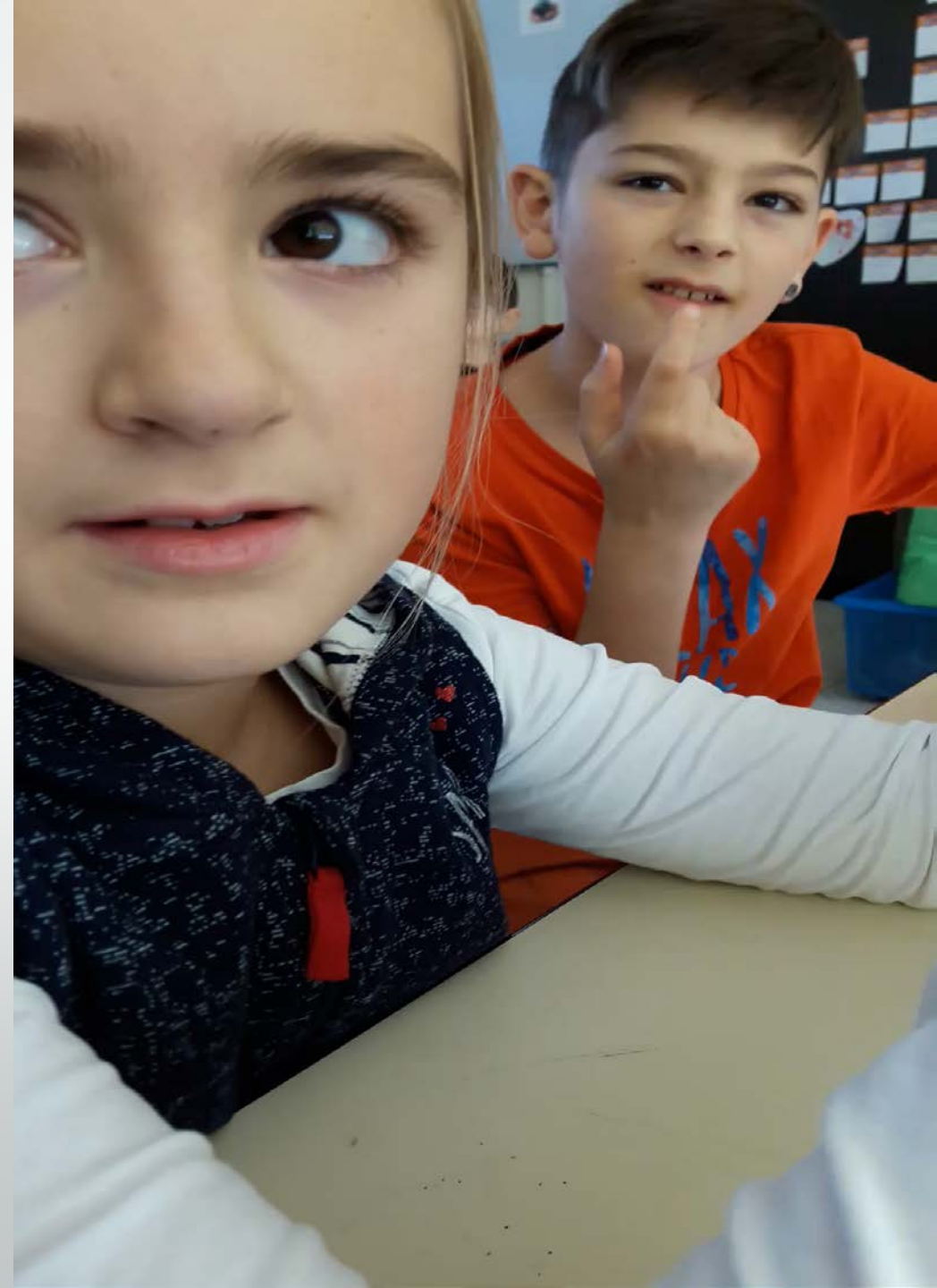


- 
- ✓ Oogcontact niet forceren
 - ✓ Geen positieve of negatieve aandacht voor spreekangst
 - ✓ Plaats het kind niet in het middelpunt van de belangstelling
 - ✓ Luidop nadenken ipv vragen stellen
 - ✓ Niet verwonderd of uitbundig reageren bij plots praten
 - ✓ Open dialoog over angsten en dappere daden
 - ✓ Minieme veranderingen in (non-)verbaal gedrag waarderen
 - ✓ Oplijsten spreekoverwinningen – spaarkaart, spaarsysteem
 - ✓ Zelfde aanpak als andere kinderen, geen extra individuele aandacht
 - ✓ Kind op alle vlakken stimuleren ipv zelfvertrouwen

En nu ...
Even een paar voorbeelden



**Ervaringen delen
=
leren van elkaar!**





Meer informatie over selectief mutisme kan je vinden ...



www.selectiefmutisme.be

www.spreektvoorzicht.nl

www.debascule.com

<http://selectivemutism.org.uk>
(SMIRA)

<https://selectivemutism.org>

<http://praktijken.cioos.be>





'Vereniging
Selectief mutisme'

&

studio Sesam

werken aan een
prentenboek over
selectief mutisme

schrijfster:

Winny Ang
(kinderpsychiater)

illustrator:

Fatinha Ramos

Zijn er nog vragen?

Dank u voor uw aandacht!



We hopen dat er enkele puzzelstukjes op hun plaats zijn gevallen.